

Rolig, snäll, trevlig och intelligent – hur språkvarieteteten påverkar Närpesungdomars uppfattningar om olika talare

Sara Nyholm
Institutionen för nordiska språk
Vasa universitet

Moni suomenruotsalainen puhuu useaa ruotsin kielen varieteettia, esimerkiksi sekä murretta että yleiskieltä. Usein valinta tapahtuu luonnostaan ilman erityistä päätöstä. Näin tapahtuu myös Närpiössä, jossa enemmistö asukkaista puhuu murretta. Se tekee Närpiön murteesta normaalin keskustelukielen, kun taas yleiskieltä käytetään enimmäkseen kohdattaessa ihmisiä, jotka eivät puhu murretta. Murre liittyy identiteettiin ja näin ollen se mitä kielivarieteettia me puhumme voi paljastaa keitä olemme. Väitöstutkimukseni tavoite on tarkastella närpiöläisnuorten ruotsin yleiskieleen ja murteeseen liittyviä asenteita. Olen käyttänyt kolmea eri tutkimusmenetelmää. Yksi näistä on matched guise-testi, jolla voidaan testata minkälaisia ominaisuuksia närpiöläisten nuorten mielestä sekä yleiskieltä puhuvilla että Närpiön murretta puhuvilla on. Hauska vai tylsä, kiltti vai ilkeä, kiva vai epämiellyttävä, älykäs vai tyhmä, mitä kielen varieteetti kertoo meistä?

Nyckelord: dialekt, identitet, attityd

1 Inledning

Att kunna anpassa sig språkligt i olika situationer är en förmåga som i dagens läge blir allt vanligare. Genom den ökade mobiliteten i samhället har människor från olika dialektområden kommit i kontakt med varandra (Thelander 1996: 171) vilket har bidragit till att språkanpassning blivit allt viktigare. I och med språkanpassningen och den ökade kommunikationen har dialekterna blivit mer utjämnade och förutspått dö ut (Thelander 1996). Det har dialekterna trots allt inte gjort utan uppskattningen av dem har under de senaste åren ökat och man har börjat använda dialekterna i många olika sammanhang. Det skrivs på och om dialekt, både skön- och facklitterärt (se bl.a. Laaksonen 2008; Rabb 2007). Det här beror till stor del på att det språk och de språkvarieteter vi talar är en viktig del av vår identitet eftersom de visar vem vi är och varifrån vi kommer. (Forskningscentralen för de inhemska språken 2007; Nyholm 2007: 100–101.)

Bland finlandssvenskarna idag finns det många som behärskar olika varieteter av det svenska språket. Detta gäller t.ex. de dialektalare som vid sidan av dialekten också använder sig av standardspråket. Flera av dessa ställs dagligen inför valet mellan dialekt

och standardsvenska och ofta sker det naturligt och utan att man reflekterar desto mer över det. Så är också fallet med många av de dialekttalare som bor i Närpes i Österbottnen. Majoriteten av Närpesborna talar dialekt och använder den i vardagligt tal, bland vänner och bekanta, men byter varietet i kontakten med icke-dialekttalare. (Ivars 1988: 12ff.)

Vi definieras av olika saker i olika situationer (Einarsson 2004: 135ff). En av de faktorer som går hand i hand med identiteten är språket och språkvarieteterna (Nyholm 2005; 2007: 101). Detta betyder att det språk eller den varietet man väljer att tala kan ge vissa signaler om vem man är. En intressant fråga blir då bl.a. hur dessa signaler kan se ut. Är det t.ex. någon skillnad mellan hur Närpesborna upplever dem som talar Närpesdialekt och dem som talar standardsvenska och om det finns sådana skillnader, hur ser de då ut?

I min doktorsavhandling söker jag svar på ovanstående frågor eftersom jag undersöker hurdana attityder ungdomar i Närpes har gentemot dialekt och standardsvenska. Attityd kan definieras som en inlärd benägenhet att reagera på ett objekt, konsekvent gynnsamt eller ogynnsamt. Detta objekt kan vara t.ex. ett språk, en grupp eller en person. (Fishbein & Ajzen 1975: 6.) Attityder består av alla de föreställningar vi har om och känslor inför ett objekt och de här leder oftast till ett visst sätt att reagera, t.ex. hur man pratar i olika situationer (Deprez & Persoons 1987: 125–127). För att få en bild av en persons attityder bör man därför koncentrera sig just på föreställningarna och känslorna inför objektet för att kunna dra slutsatser om hur han/hon kommer att reagera. För att komma åt attityderna har jag använt mig av en tredelad insamlingsmetod: en enkät, ett matched guise-test och intervjuer som alla kompletterar varandra på olika sätt. Jag använder mig av triangulering för att kunna komma åt den komplexitet som finns i attityderna bl.a. genom att undersöka med en direkt och med en indirekt metod. Enkäten och intervjuerna fungerar som direkt metod, medan matched guise-testet är en indirekt metod.

En skillnad mellan direkt och indirekt metod är att i t.ex. enkäter och i intervjuer är informanterna tvungna att formulera sitt svar rationellt antingen muntligt eller skriftligt. Eftersom attityderna inte alltid är rationella (Baker 1992: 12) väljer jag att ha med också

en indirekt undersökningsmetod, matched guise-testet och det är den delen som presenteras här. Genom matched guise-testet får man fram också de mera omedvetna uppfattningar ungdomarna har om dem som talar dialekt och mot dem som talar standard-svenska.

2 Matched guise-testet

Matched guise-testet utvecklades för att undersöka attityder till engelska och franska i Montreal i Kanada för snart 50 år sedan. Då utfördes ett test bland 130 ungdomar, av vilka hälften hade franska och hälften hade engelska som modersmål. Ungdomarna fick lyssna på tio röster (män) som berättade samma historia, fem på franska och fem på engelska. För varje röst skulle de sedan ange på en 6-gradig skala hur de uppfattade talararen (t.ex. längd, utseende, sinne för humor, intelligens ...). Ungdomarna visste emellertid inte att de tio rösterna var bandade av 6 olika personer. De var inte alla olika. Fyra av dem var matchade och hade bandat sitt ”tal” två gånger, en gång på franska och en gång på engelska. De resterande två användes som utfyllnad, en på engelska och en på franska. Eftersom de matchade paren bestod av samma talare som berättade samma historia var språket det enda som skilde dem åt. (Lambert, Hodgson, Gardner & Fillenbaum 1960.) På det här sättet kunde man undersöka ungdomarnas bild av dem som talar engelska och franska. Fast det nu är snart 50 år sedan matched guise-testet utvecklades används metoden fortfarande (se bl.a. Tamminen-Parre & Kristiansen 2006).

Höstterminen 2007 utförde jag materialinsamlingen till min doktorsavhandling, där matched guise-testet ingick. Tre olika skolor i Närpes deltog i undersökningen: Närpes högstadieskola, Närpes gymnasium och yrkesskolan Vocana. I tabell 1 ses fördelningen av informanter för respektive skola.

Tabell 1. Antal informanter och könsfördelning från respektive skola.

	Närpes högstadieskola	Närpes gymnasium	Vocana	Totalt
Pojkar	56	15	52	(58,6 %) 123
Flickor	61	24	2	(41,4 %) 87
Totalt	(55,7 %) 117	(18,6 %) 39	(25,7 %) 54	210

Antalet informanter är 210. Av dem är 117 från högstadiet (56 pojkar, 61 flickor), 39 från gymnasiet (15 pojkar och 24 flickor) och 54 från yrkesskolan (52 pojkar och 2 flickor). Av dessa talar 147 Närpesdialekt, 60 någon annan österbottnisk dialekt och 3 ingen dialekt alls.

Matched guise testet utfördes bland alla informanter. Jag hade på förhand bandat olika röster som talade både dialekt och standardsvenska. Allt som allt användes fyra olika personer, två av vardera kön. Av dessa fungerade två som matchade par och två som utfyllnad. De matchade paren var personer som lärt sig Närpesdialekt hemma och som använder dialekten varje dag, men som också talar standardsvenska dagligen (antingen på jobbet, i skolan eller i familjen). Detta innebär att de båda varieteterna är något som de matchade paren aktivt använder. Efter att dessa hade bandats bedömde oberoende personer om de anser att talarna använde standardsvenska respektive Närpesdialekt på banden.

Testet utfördes med de två matchade paren, en kvinna och en man, i olik ordning. Informanterna delades upp i fyra olika grupper (se tablå 1). För grupp 1 spelades först en utfyllnad upp för att introducera uppgiften. Därefter kom Guise A som följdes av en utfyllnad (i detta fall användes utfyllnaden som en distraherare). Till sist fick informanterna lyssna på Guise B. För grupp 2 var det samma röster förutom att Guise A och B bytte plats. I grupp 3 och 4 fungerade det på samma sätt förutom att Guise A och B hade blivit utbytta mot Guise C och D. Utfyllnadstalarna hade alltid samma plats i alla fyra grupper.

Tablå 1. Fördelning av talturerna i matched guise-testet för de fyra informantgrupperna.

Grupp 1 lyssnar på utfyllnad 1 - Guise A - utfyllnad 2 - Guise B	Guise A - kvinna 1, standardsvenska
Grupp 2 lyssnar på utfyllnad 1 - Guise B - utfyllnad 2 - Guise A	Guise B - kvinna 1, Närpesdialekt
Grupp 3 lyssnar på utfyllnad 1 - Guise C - utfyllnad 2 - Guise D	Guise C - man 1, standardsvenska
Grupp 4 lyssnar på utfyllnad 1 - Guise D - utfyllnad 2 - Guise C	Guise D - man 1, Närpesdialekt
	utfyllnad 1 - man 2, standardsvenska
	utfyllnad 2 - kvinna 2, Närpesdialekt

Grupp 1 bestod av informanterna i yrkesskolan (54 st), grupp 2 hälften av informanterna från högstadiet (67 st), grupp 3 andra halvan av informanterna i högstadiet (59) och grupp 4 informanterna i gymnasiet (39).

Detta test kan naturligtvis utföras genom att man använder samma ordning och samma talare på alla informanter. Problemet blir då emellertid att man kan ifrågasätta om den uttryckta attityden beror på rösten, på könet eller helt enkelt på vilken ordning talarna kommer i (man orkar kanske inte koncentrera sig lika bra mot slutet). Genom att låta Guise A och B vara en kvinna och Guise C och D vara en man, samt genom att låta dem byta plats i grupperna beaktar man också de möjligheterna.

Informanterna fick alltså inte veta att Guise A och B är samma person, som ena gången talar standardsvenska och andra gången dialekt, så också med Guise C och D. Det som de säger är också likadant till innehållet vilket betyder att den enda skillnaden är språkvarieteteten. Själva berättelsen för de matchade paren handlade om hösten och utfyllnadstalarna berättade lite om planerna inför julen. Det är viktigt att berättelsens tema rör sig inom en domän där det finns terminologi på båda varieteterna så att berättelsen blir naturlig. De båda texterna har därför anknytning till årstiderna eftersom det är ett naturligt samtalstema på båda varieteterna. För att få lämpliga texter skrev jag dem själv.

För olika forskare har längden på det bandade materialet varierat, bl.a. använde Lambert m.fl. (1960: 44) 2 ½ minuters textbitar, medan Tamminen-Parres och Kristiansens (2006: 146) var drygt 1 minut. För att informanterna inte skulle tröttna på att lyssna, men samtidigt ha tillräckligt med tid för att bilda sig en uppfattning om talarna valde jag att ha ca 2 minuters tal för de matchade paren och 1 minuts tal för utfyllnadstalarna.

Informanterna utvärderade talarens egenskaper på en skala från 1 till 5, där ett lågt tal motsvarar de positiva egenskaperna och ett högt tal motsvarar de negativa egenskaperna och 3 betyder varken eller. Egenskaperna bestod således av tio egenskapspar (se tabell 2).

Tabell 2. Exempel på tabellen som informanterna fyllde i för varje talare.

	1	2	3	4	5	
Snäll	—	—	—	—	—	Elak
Pålitlig	—	—	—	—	—	Opålitlig
Trevlig	—	—	—	—	—	Otrevlig
Mänsklig	—	—	—	—	—	Omänsklig
Rolig	—	—	—	—	—	Tråkig
Intelligent	—	—	—	—	—	Dum
Företagsam	—	—	—	—	—	Oföretagsam
Snygg	—	—	—	—	—	Ful
Självssäker	—	—	—	—	—	Osäker
Ledare	—	—	—	—	—	Inte ledare

Egenskaperna är indelade i två olika delar, där de första fem representerar solidaritets-egenskaper, medan de resterande fem är statusegenskaper. Språkvarietetet påverkar identiteten och i Närpes används dialekten i vardagligt tal medan standardsvenskan förknippas mer med utomstående och med offentligheten (se ovan kapitel 1). Einarsson (2004: 208) menar att det bland dialekttalare finns en kluven attityd till den egna dialekten som beror på en konflikt mellan solidaritet och status. Dialekten är familjens och vännernas språkvarietet och det är där man ofta har sin solidaritet medan standardsvenska t.ex. är politikernas och massmediernas språkvarietet som har sin status i offentligheten. Språkvarieteternas olika roller är orsaken till min indelning i solidaritets- och statusegenskaper. Genom denna indelning kan man också studera vilken sort av egenskaper som eventuellt är viktiga i förhållande till språkvarietetet och talarens kön.

Informanterna bedömde både utfyllnadstalarnas och de matchade parens egenskaper i form av en siffra (1–5) och bedömningen de gjort analyseras därefter kvantitativt. I detta skede beaktas emellertid inte utfyllnadstalarna utan endast de matchade paren. Materialet presenteras därefter separat för Närpesdialekt och för standardsvenska, efter-

som det är den skillnaden som är den intressanta. Jämförelsen görs genom att man ser på summa, medelvärde, differensen mellan medelvärden och p-värde.

3 Resultat

Svaren från alla, oavsett dialekt, kön och skola, har jag till att börja med räknat samman (en snävare indelning aktuell i ett senare skede). Allt som allt uppgår antalet svar till 210. Bortfallet på 11 informanter beror bl.a. på att några av dem inte har fyllt i tabellen fullständigt. I de allra flesta fall gäller detta informanter från högstadiet. De tal informanterna gett talarna för varje egenskap har matats in för standardsvenska (Guise A och C) och Närpesdialekt (Guise B och D). Summan och medelvärdet för varje egenskap för båda varieteterna och differensen mellan medelvärdena presenteras i tabell 3:

Tabell 3. Summa, medelvärde och differensen mellan medelvärdena för olika egenskaper för standardsvenska och för dialekt.

egenskappar	Standardsvenska		Dialekt		Differens mellan medelvärdena
	Summa	Medelvärde	Summa	Medelvärde	
snäll - elak	515	2,45	451	2,15	0,3
pålitlig - opålitlig	558	2,66	524	2,5	0,16
trevlig - otrevlig	532	2,53	471	2,24	0,29
mänsklig - omänsklig	528	2,51	491	2,34	0,17
rolig - tråkig	678	3,22	575	2,74	0,48
intelligent - dum	586	2,79	587	2,8	-0,01
företagsam - oföretagsam	633	3,01	585	2,79	0,22
snygg - ful	694	3,3	666	3,17	0,13
självssäker - osäker	541	2,58	506	2,41	0,17
ledare - inte ledare	634	3,02	586	2,8	0,22

Eftersom de positiva egenskaperna ligger på den lägre delen av skalan och de negativa på den högre delen innebär det att en låg summa och ett lågt medelvärde är mer fördelaktigt.

Medelvärdet för informanternas svar för varje egenskap ligger mellan 2 och 3 för både standardsvenska och för dialekt. Detta betyder alltså att de båda varieteterna placerar sig på den lite mer positiva sidan av skalan i de flesta fall medan några egenskaper ändå

uppfattas som lite mer negativa. För att se om det finns någon skillnad mellan varieteterna har jag för varje egenskap subtraherat medelvärdet för standardsvenska med medelvärdet för samma egenskap för dialekt. Eftersom ett lågt tal är en fördel innebär det att om differensen är positiv är det till dialektens favör och om den är negativ är det till standardsvenskans favör. Differensen (se tabell 3) visar att dialekten fått mer positiva bedömningar än standardsvenska i nio fall av tio. *Intelligent* är den enda egenskap som har ett lägre medelvärde för standardsvenska. Vid första anblicken kan man alltså säga att när en person talar dialekt så upplevs han genomgående som mer positiv än när han talar standardsvenska, förutom när det gäller intelligens.

Ser man närmare på differensen märker man emellertid att storleken varierar. För egenskapen *rolig* är skillnaden 0,48 medan den för *intelligens* är endast 0,01. Frågan blir då hur stor skillnaden måste vara mellan medelvärdena för att man ska kunna säga att det är en relevant skillnad. För att ta reda på detta kan man göra en hypotesprövning och räkna ut p-värdet. Vid en hypotesprövning utgår man ifrån en nollhypotes för att ta reda på om den är rimlig eller inte. Nollhypotesen är rimlig om p-värdet är högt. Om det däremot är lågt är det istället en mothypotes som är rimlig. P-värdet kan man få fram med hjälp av ett t-test, som finns som funktion i olika dataprogram (bl.a. Microsoft Excel). Oftast dras signifikansnivån vid 0,05 vilket innebär att om p-värdet är under 0,05 är det signifikant avvikande (mothypotesen gäller) medan nollhypotesen gäller om p-värdet är över 0,05. (Grandin 2003: 10–18.)

I denna undersökning är nollhypotesen att det inte finns någon skillnad i uppfattning om standardsvenska och Närpesdialekt eftersom det är samma talare, medan mothypotesen är att det finns en skillnad i uppfattning. Med hjälp av ett t-test jämförs de tal som informanterna har gett Guise A och C (standardsvenska) med de tal som de har gett Guise B och D (Närpesdialekt). Av detta framgår ett p-värde för varje egenskap (se tabell 4) som ger riktlinjer om ifall nollhypotesen eller mothypotesen är rimlig. Om p-värdet är över 0,05 är nollhypotesen rimlig, vilket betyder att informanterna inte upplever talarna som olika baserat på språkvarietet. Om p-värdet är under 0,05 är mothypotesen rimlig vilket betyder att informanterna upplever talarna olika beroende på om de talar stan-

dardsvenska eller Närpesdialekt. På detta sätt kan man alltså ge svar på om skillnaden mellan medelvärdena är tillräckligt stor för att man ska kunna kalla den relevant.

Tabell 4. P-värde för de olika egenskaperna.

egenskapspar	p-värde	
snäll - elak	7,33E-05	< 0,001 – mycket starkt signifikant
pålitlig - opålitlig	0,018753	< 0,01 – starkt signifikant
trevlig - otrevlig	0,000542	< 0,05 – signifikant
mänsklig - omänsklig	0,019918	> 0,05 – ej signifikant
rolig - tråkig	1,17E-06	
intelligent - dum	0,459913	
företagsam - oföretagsam	0,006659	
snygg - ful	0,0461	
självssäker - osäker	0,04539	
ledare – inte ledare	0,005888	

Tabell 4 visar p-värdet för varieteterna för varje egenskap. Här delas även p-värdets signifikansnivå in i tre grupper. Om ett p-värde är under 0,05 är differensen signifikant, är p-värdet under 0,01 är det starkt signifikant och är p-värdet under 0,001 är det mycket starkt signifikant. (Stefanowitsch 2005.) Tabell 4 visar att för tre egenskaper är p-värdet under 0,001. Detta gäller egenskaperna *snäll*, *trevlig* och *rolig*. P-värdet är för två egenskaper mellan 0,001 och 0,01, *företagsam* och *ledare*, och för fyra egenskaper ligger p-värdet mellan 0,01 och 0,05, *pålitlig*, *mänsklig*, *snygg* och *ledare*. Den enda egenskapen vars differens inte är signifikant avvikande är *intelligent*.

Resultatet visar alltså att mothypotesen är rimlig i de allra flesta fall. Guise B och D upplevs som mer positiva för varje egenskap förutom intelligens, det vill säga dialekten upplevs som genomgående mer positiv och skillnaden är signifikant. Den enda egenskapen där Guise A och C fått ett lägre medelvärde är *intelligent* men t-testet visar att denna skillnad inte är signifikant, d.v.s. att nollhypotesen är rimlig.

För att se skillnaden mellan solidaritets- och statusegenskaperna kan man också räkna ut medelvärdet inom de två grupperna för både standardsvenska och Närpesdialekt.

Tabell 5. Medelvärde för alla informanternas bedömning av solidaritets- och statusegenskaper, för standardsvenska och Närpesdialekt.

	standardsvenska	Närpesdialekt
solidaritet	2,68	2,39
status	2,94	2,79

Enligt tabell 5 är medelvärdet för solidaritetsegenskaperna 2,68 medan det för status-egenskaperna är 2,94 för standardsvenska. För Närpesdialekt är motsvarande siffror 2,39 resp. 2,79. Detta visar att de matchade paren har tillskrivits mer positiva solidaritets-egenskaper än status-egenskaper oavsett varietet. Dock har Närpesdialekten fått lite lägre medelvärde vilket alltså visar att dialekten överlag uppfattas som mer positiv. Medelvärdena för egenskapsgrupperna för de båda varieteterna ligger alla på den mer fördelaktiga delen av skalan. Eftersom vi redan tidigare har kunnat konstatera (se tabell 3) att flera egenskaper i sig har ett medelvärde över 3 betyder det att det ändå inom grupperna råder en viss skillnad mellan informanternas bedömning av egenskaperna.

4 Diskussion

I byggandet av en individs identitet har språket alltid en roll. Språket visar vem vi är, det visar var vi hör hemma. Genom språket blir man medveten om vem som hör vart. (Ståhlberg 1995: 28–34.) Eftersom 207 av 210 informanter talar någon österbottnisk dialekt kan detta vara orsaken till att den dialekttalande upplevs som genomgående mer positiv. Informanterna har lättare att knyta an till dialekttalaren därför att de har samma tillhörighet. Dialekten ger en större gemenskap och större förståelse som tar sig uttryck i att dialekttalaren upplevs som snällare, roligare, trevligare o.s.v. Orsaken till att *intelligent* inte är signifikant avvikande för någon varietet beror knappast på att dialekttalarna anser sig själva vara dummare än de som talar standardsvenska utan beror troligtvis på att standardsvenskan är det offentliga rummets språkvarietet. Lärarna i skolan använder standardsvenska, trots att många av dem på fritiden använder dialekt. Även eleverna själva blir uppmanade att använda standardsvenskan när de t.ex. ska hålla föredrag för resten av klassen. De är alltså vana vid att om man ställer sig inför en grupp människor

och ska tala är standardsvenska den varietet som används. För att komma till tals i offentligheten krävs således (en viss form av) intelligens.

Intressant att konstatera är att av de 210 informanterna som är med i detta material talar närmare 30 % någon annan österbottnisk dialekt (inte Närpesdialekten). Trots detta är resultatet till Närpesdialektens fördel i nio fall av tio och dessutom mycket starkt signifikant avvikande i tre fall av tio. Detta kan bero på att de dialekter som informanterna representerar är alla från ett begränsat geografiskt område i närheten av Närpes och som dialekttalare har man lättare att identifiera sig med personer som talar dialekt än med någon som talar standardsvenska. Dessutom har flera av dessa informanter själva valt att gå i skola i Närpes.

För att återgå till svaret på den inledande frågan kan man alltså säga att ungdomar i Närpes upplever personer som talar Närpesdialekt betydligt roligare, snällare, trevligare, företagsammare, mer ledartyp, pålitligare, mänskligare, självsäkrare och snyggare, men inte intelligentare.

Litteratur

- Baker, C. (1992). *Attitudes and languages*. Multilingual Matters.
- Deprez K. & Y. Persoons (1987). Attitudes. I: *Sociolinguistics. An International Handbook of the Science of Language and Society vol. 1*, 125–132. Red. U. Ammon, N. Dittmar & K. Mattheier. Berlin/New York.
- Einarsson, J. (2004). *Språksociologi*. Studentlitteratur: Lund.
- Fishbein, M. & I. Ajzen (1975). *Belief, attitude, intention and behaviour. An Introduction to Theory and Research*. Mass: Reading.
- Forskningscentralen för de inhemska språken (2007). *Vad är en dialekt?* [online]. [citerat 25.1.2008]. Tillgänglig: <http://www.kotus.fi/?l=sv&s=7>
- Grandin, U. (2003). *Dataanalys och hypotesprövning för statistikanvändare*. [online]. [citerat 20.8.2008]. Tillgänglig: http://www.naturvardsverket.se/upload/02_tillstandet_i_miljon/miljoovervakning/handledning/dataanalys_och_hypotesprovn.pdf
- Ivars, A.-M. (1988). *Närpesdialekten på 1980-talet*. Studier i nordisk filologi 70. Helsingfors.
- Laaksonen, H. (2008). Heli Laaksonen tuotanto. [online]. [citerat 17.1.2008]. Tillgänglig: www.hulimaa.fi/appelsiini_4.htm
- Lambert, W. E., R. C. Hodgson, R. C. Gardner & S. Fillenbaum (1960). Evaluating reactions to spoken languages. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 60, 44–51.
- Nyholm, S. (2007). Dialekt som identitet och attitydskapare. I: *Språk og identitet. Spritt österut*, 92–101. Volda: Høgskulen i Volda.
- Nyholm, S. (2005). Dialekt och standardsvenska bland ungdomar i Närpes år 2004. En attitydundersökning. Opublicerad avhandling pro gradu. Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia.

- Rabb, V. (2007). *Genuskongruens på reträtt. Variation i nominalfrasen i Kvevlaxdialekten*. Åbo Akademis förlag: Åbo.
- Stefanowitsch, A. (2005). The Matched Guise Technique. [online]. [citerat 30.1.2008]. Tillgänglig: http://www-user.uni-bremen.de/~anatol/docs/exp_matchedguise.pdf
- Ståhlberg, K. (1995). Den finlandssvenska identitetens variationer. I: *Meddelande från ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi. Finlandssvensk identitet och kultur*, 25–76. Red. K. Ståhlberg. Åbo.
- Tamminen-Parre, S. & T. Kristiansen (2006). Finskfinland. I: *Nordiske sprogholdninger. En masketest*, 142–161. Red. T. Kristiansen. Oslo: Novus forlag.
- Thelander, M. (1996). Från dialekt till sociolekt. I: *Svenskan i tusen år. Glimtar ur svenska språkets utveckling*, 163–181. Red. L. Moberg & M. Westman. Göteborg: Norstedts Ordbok AB.